

GLEDALIŠČE - Najnovejša premiera **SNG Nova Gorica**

Pravljíčna čarobnost Božične pesmi

NOVA GORICA – Totalno gledališče. Kaj to pomeni, ni povsem jasno, ker je Talijina umetnost že sama po sebi skoraj popolna in se potrjuje z likovnimi, glasbenimi, govornimi elementi, predvsem pa z vsebinsko potenco, ki razgrinja nove svetove in novo povednost. Totalno gledališče je v tem smislu najnovejša premiera **SNG Nova Gorica**, slovenska praižvedba muzikala *Božična pesem* Charlesa Dickensa v prevodu Ane Duša. Če za hip zapustimo gledališče in se napotimo k družbeni valenci Dickensonove pravljice, moramo ugotoviti, da je Anglež, ki je bil že pri svojih 31 letih literarna zvezda, najbrž nezavedno napravil dolgošežen in zanimajoč korak. Kot je zapisano v gledališkem listu, je bil še leta 1843 božič skoraj pozabljen praznik, povsem navaden dan, neopazen. V obliki, kot ga poznamo danes, ga je z *Božično pesmijo* ustoličil prav Dickens kot pomemben družinski praznik, ki ga praznujemo v intimnem krogu in je v »dolgem kole-darskem letu (...) edini čas, ko možje in žene enoglasno odprejo svoja trda srca in pogledajo na soljudi kot na sopotnike na poti proti koncu, ne pa kot na tujo raso, ki se jih ne tiče«. Skratka, pisatelj je spočel revolucionarno in usodno dejanje, ki zaznamuje tudi naš čas. Nič čudnega, da je *Božična pesem* doživela nešteto gledaliških in filmskih inačic, postala je priljubljena risanka, celo opera, radijska adaptacija, strip in grafični roman.

Božična pesem je pravljica. Pregnetena z magičnostjo, mitom in nadnaravnostjo se dotika človeških src, ker je v prvi vrsti poziv k solidarnosti med ljudmi, poziv k dobroti in ustvarjanju bolj zdrave in pravične družbe. Ta po-

anta je v režijski zamisli Ivane Djilas vseskozi prisotna in v to smer so svoje številne like gradili tudi igralci. Nesporna sporočilna jasnost pa se vije in oblikuje na več nivojih, med katerimi prevladuje pravljíčnost, to se pravi fantazijski svet čudotvornih primesi, ki prozaično zemeljskost dvigne v izvenempiričnost, hkrati pa sestavlja spoj med realizmom in eteričnostjo. Gre seveda za izvenserijsko odrsko kreativnost. Za doseg takega rezultata se mora vsa odrska dinamična inventivnost skladno pretakati, pa naj gre za glasbene akcente in kuliso (Boštjan Gombač), likovni element (Barbara Bulatović), kostume (Jelena Proković), natančno in zahtevno koreografijo (Maša Kagao Knez), igro luči (Jaka Varmuž) in zvoka (Stojan Nemeč). Omenjeno pretakanje se v postavitvi uresniči, le v prvem dejanju nekoliko zaškripa na področju ritma, ki je mestoma upočasnjen, a končni vtis je ta, da se poetika uprizoritve naseli v gledalca z enkratno sintezo vizualnosti in misli, kar je dosežek. In če se kdo spominja *Alice v čudežni deželi* bo pritrtil, da je *Božična pesem* podobno spletena in utemeljena v nadčasovnici univerzalnega in potrjena s čisto umetnostjo in sugestijo. Z drugimi besedami povedano: spektakelska funkcija sodobnega gledališča se preliva v filozofijo in aktualizacijo temačnih plasti človekove duše, v družbenost in kritiko globalizacijske odtujenosti. S tem dosega enotnost vseh oblikovalnih sestavin in estetsko prodornost.

V strnjenem zarisu se *Božična pesem* fabulacijsko dogaja tako: Ebenezer Scrooge je izvenserijski skopuh, ki se ga usoda potrebnih in revnih ne dotakne niti na božični večer. Ciničen je in od-

vraten, dokler se mu ne prikažejo trije duhovi, duh preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Opozorijo ga, naj se poboljša, sicer bo končal kot njegov umrli družabnik Marley, ki mora v posmrtnem življenju vleči verige, kar mu povzroča neznosne muke in omejuje gibanje. Scrooge se prestraši in spreobrne. Postane dober in darežljiv ter spozna, da je pomoč drugemu plemenitost, ki človeka poteši. Vsaj za božič je treba izkazovati humanistični obraz. Tako.

Opisani Scroogov prehod je Radoš Bolčina oblikoval brez patetike, izognil se je tej največji pasti, tako da je bil njegov lik verodostojen. Celo več, ohranil je patino skrivnosti, s katero gledalca napoti v premislek, ali se je obrat v dobroto zgodil le zaradi strahu ali je sad resničnega spreobrnjenja. Svoj verbalni del je Bolčina dopolnjeval še s fizično ilustracijo. Njegov Scrooge nikakor ni diabolčno skrotovičen, nasprotno, povsem »normalno človeški« je. V izjemnih vlogah s petjem, koreografsko briljantnostjo, izraznih menjavah, poustvarjanjem zdaj svetle zdaj temnejše atmosfere, mimiko in govorno spevnostjo, z gibi, ki so mestoma spominjali na robotke oziroma Chaplinove korake, so oder napolnili Ana Facchini, Peter Harl, Patrizia Jurinčič Finžgar, Jure Kopušar, Matija Rupel, Marjuta Slamič, Urška Taufer in Andrej Zalesjak. Vsak zase je ustvaril enkratne podobe s spojem v celoto ansambelske igre. Individualne posebnosti in karakterizacija so obarvale sliko mnogostranih pejzažev z močno izstopajočo pravljíčno čarobnostjo. V to sliko sta se vpela tudi glasbenika Blaž Celarec in Joži Šalej.

Marij Čuk

Ansambel se je tudi tokrat izkazal z vrhunsko oblikovanimi liki

PETER UHAN/SNG